

אורי וישעי

הגיליון התורני

פרשת תצוה – לכוז

כניסת שבת: 17:07

יציאת השבת: 18:09 לדעת ר"ת: 18:45

כתם פז – מאוריק על הפרשה

עטרת פז

ועשית ציץ זהב טהור ופתחת עליו פתוחי חתם, קדש ליי (כה, לו). דוקא על הציץ צריך לכתוב קודש לה ואילו על שאר בגדי אהרן הכהן לא צריך לכתוב וזאת מכיון שאז גם ההדיוטות היו לובשים ציץ כשל הכהן כמו שהמשנה (שבת פו.) אומרת במה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה בשבת (משום איסור טלטול) לא תצא בטוטפת. ופירש הרמב"ם שם טוטפת הוא ציץ שקושרים אותו על המצח מאוזן לאוזן.

ובכדי שיהיה שינוי ניכר בין הכהן לשאר העם בלבוש הציץ לכן צריך לכתוב עליו "קודש לה" כדי להבדיל בין קודש לחול, אבל בשאר הבגדים שרק הכהן גדול לובשם לא צריך היכר לכך (בית הלוי).

כא תמחה את זכר עמלק

כשביקר אחד מחשובי ראשי הישיבות אצל החפץ חיים, שמע החפץ חיים מפי האורח כי הוא מעביר שיעורים רבים במשך היום בישיבתו, ולכן בקושי מספיק לאכול כמו שצריך. אמר לו החפץ חיים: "היות ואנו מתקרבים לזמנו של המשיח, ותיכף נצטרך להכרית זרעו של עמלק. דבר זה לא יהיה קל ונזדקק להרבה כח, לכן אבקש ממך להקפיד לאכול מידי יום קצת בשר ולשמור על בריאותך כדי שיהיה לך כח לעמוד במשימה".

★ לעשות טוב לכולם ★

"כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש וגדול ליהודים ורצוי לרב אחיו דרש טוב לעמו ודבר שלום לכל זרעו", (י) שמפסוק זה למדים שמרדכי הצדיק היה טוב לכולם, דרש טוב לעמו ודבר שלום לכל זרעו, היינו בכל דרך היה טוב לכתחילה לעמו ובסוף עזר גם למשפחתו, לצערנו רואים היום כיצד זה הפוך, שקודם עוזרים לקרובים ואח"כ לרחוקים, שלום שלום לרחוק ולקרוב.

סעודת פורים

מצוה להרבות בסעודת פורים, ולכתחילה צריך לאכול לחם. כתב הרמב"ם (פרק ב' מהלכות מגילה ה"ו) כיצד חובת סעודה זו? שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו, וישתה יין עד שישתכר וירדם בשכרותו. וכתב המאירי (מגילה ז:): חייב אדם להרבות בשמחה בפורים ובאכילה ובשתיה וכו', ומכל מקום אין אנו מצווים לשתות כל כך ולהשתכר ולהפחית כבודנו מתוך השמחה, כי לא נצטוונו על שמחת הוללות ושטות, אלא בשמחת תענוג שנגיע מתוכה לאהבת ה' ולהודות לו על הנסים שעשה לנו, עד כאן עיקר דבריו.

נאמר בפרשתנו "ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתנו רוח חכמה (כת, ג), "חכמי לב" הביאור שיש להם יראת ה'. מבקש שלמה בחכמתו שה' יתברך "תן לי לב לשמוע". כלומר כל מה שילמד יכנס ישר אל לבו ויחרט ביראת שמים ולא יכנס מאוזן אחת ויצא מהאוזן השנייה (תמיד לב) איזהו חכם? הרואה את הנולד. ובכדי לא להיכשל חייב אדם לראות את הנולד, ובכך ימנע עצמו מלהיכנס לתוך העברות, שכן ראיית העתיד היא המפתח אשר על ידו יוכל להינצל מפני היצר הרע.

בספר "פניני רבנו הגרי"ז מובא מעשה, אשר יש בו בכדי להמחיש לנו את הדברים.

מעשה שהיה בעיר אחת, שהיה שם בעל עגלה ותיק וזקן, שעמד על משמרתו זו שנים רבות, והנה הופיע בעיר הזו בעל עגלה חדש צעיר, והתחיל להשיג את גבולו של הזקן הנ"ל.

פגש בעל העגלה הזקן את הצעיר ואמר לו "הנה באת להשיג את גבולי שלא כדן, ועפ"י דין צריך אתה לעזוב את המקום הזה. אבל לפני משורת הדין מוכן אני להסכים שתישאר בתפקיד בעל עגלה בעירנו, אבל בתנאי אחד שתעמוד אצלי למבחן אם בקי אתה בהלכות עגלונות. אם תצליח במבחן אסכים שתישאר בעיר, ואם לא תצליח עליך לעזוב את המקום".

הסכימו ביניהם כנ"ל, והתחיל הבעל עגלה הזקן לבחון את הצעיר ושאל אותו "מה צריך בעל עגלה לעשות כשנוסע בדרך, והעגלה עמוסה בנושאים, והנה שקעה העגלה בבוקר, והסוסים אינם מצליחים בשום מצב למשוך את העגלה מן הבוקר?"

השיב העגלון הצעיר "מבקשים מהנוסעים שיורידו מהעגלות את המשאות כדי שימעט העומס שעל העגלה, ואז יוכלו הסוסים למשוך את העגלה..."

ושאל העגלון הזקן "ואיך יהיה אם גם אחרי העצה הזו עדיין שקועה העגלה חזק בבוקר ואין הסוסים יכולים להזיזה?"

השיב העגלון הצעיר "כי אז מבקשים מהנוסעים שירדו הם מהעגלה, כדי שתהיה הרבה יותר קלה..."

המשיך העגלון הזקן לשאול "ואם בכל זאת עדיין אין העגלה זזה ממקומה?"

השיב הצעיר "כי אז מבקשים מהנוסעים שידחפו את העגלה מאחריה, ועי"ז יוכלו לחלץ את העגלה מן הבוקר..."

והמשיך העגלון הזקן לשאול "ואם בכל זאת עדיין אין העגלה זזה ממקומה?"

השיב הצעיר "כי אז אינני יודע עצה לזה..."

אמר לו העגלון הזקן "אם נכשלת בבחינה! וכפי שהוסכם ביננו עליך לעזוב את העיר..."

אמר הצעיר "אכן אקיים את ההסכם ואעזוב את המקום כאשר הבטחתי, אבל אבקש שתאמר לי מה היא באמת העצה במקרה הנ"ל? אמר לו העגלון הזקן "יקירי, באמת במצב ביש כזה אין שום עצה איך לחלץ את העגלה מהבוקר העמוק ששקעה בו, אבל בעל עגלה מנוסה נוהר מלכתחילה שלא להיכנס לכוז בוץ שאי אפשר להיחלץ ממנו..."

ד"ר לעי"נ ר' מרדכי ניזרי בן סוליקה ז"ל

העלון נודב על ידי ידידינו רב פעלים לתורה ולתעודה ר' דוד ניזרי ורעייתו שתחי

הליכות מלבי

נושא: הלכות קריאת מגילה ופורים

קומי אורי – סיפור לשבת

בספר נפלאים מעשיך למרן הבן איש חי, ישנו מעשה על יהודי אחד עם הארץ גמור, שהיה "מתחסד" לפי דעתו. וביתו היה סמוך מאד ליד ביתו של חכם אחד, ומה שמפריד ביניהם זה רשות הרבים. יום אחד בעצם השבת ראה העם הארץ שיוצא עשן מהמטבח אשר בחצרו של אותו חכם. והוא התלהב ויתקנא קנאה גדולה ללכת אצל החכם ולהוכיחו ובכך להפרישו מאיסור. כי חשב מחמת הקור הדליקו המשרתים של בית החכם אש להתחמם בו, אך אותו היום היה מטר יורד בועף לכך לקח עמו מטרייה ופתח אותה בכדי להגן עצמו מן הגשם. ועבר מביתו לבית החכם דרך רשות הרבים שהיה רחב ט"ז אמה ונכנס אצל החכם להוכיחו על משרתיו.

"איך הם רשעים שמדליקין אש ביום השבת כי ראה עשן יוצא מביתו". ויען החכם: "יש לנו בבית אשה אחת שילדה בזה היום ואחזה קור וגזרו הרופאים עתה להדליק לה אש תיכף לחמם בגדים באש ולתת עליה, ועוד נתנו לה סמנים שצריכים ביטול היום כי היא בסכנה, ולכן הבעירו האש, ואע"פ שדבר זה מותר הישראלי לעשות בידו, עם כל זה הבעירה אותו שפחה גויה שיש בבית, אמנם אתה אשר לבשת קנאה בחסידותך לבא אצלנו להוכיחנו בביתנו, על דבר אשר צריך אתה לדון מדעתך שהוא נעשה בהיתר ולא באיסור, הנה אתה בעצמך נכשלת עתה בשבעה איסורים בבת אחת, ולא הרגשת, ולא ידעת בין האיסור לבין המותר". הקשה העם הארץ "איזו עבירה עברתי?" השיבו החכם: "תחלת הכל עשית שתי עונות שהוצאת מן רשות היחיד לרשות הרבים ומן רשות הרבים לרשות היחיד, כי הוצאת את המטרייה מביתך לרשות הרבים והכנסת אותה מן רשות הרבים לביתו".

אמר לו העם הארץ: "חשבתי זה כמו מלבוש כיון דעשוי להגין ועוד מה עשיתי?? אמר לו החכם: "פתחת זה כלי המטרייה ופרשת אותו עליך כאהל הרי שלשה עבירות! ועוד כשנכנסת לחצר שלי ראיתי שסחטת את המטרייה מרובי מי גשמים אשר עליה הרי ארבעה עונות! אמר העם הארץ: "מעולם לא ידעתי ולא שמעתי שאיסור לסחוט בשבת, ולא חשבתי בדעתי שסחיטה היא מלאכה, ועוד מה עשיתי?? השיבו החכם: "ראיתי בעת שבאת לסגור המטרייה הנזכרת בחצר שלי נעקם עמוד אחד מעמודי הברזל הדקים שבה ואתה תקנת אותו בידך וזה תולדות "מכה בפטיש" הרי חמשה עונות! עוד פעם הקשה העם הארץ: "לא שמעתי איסור כזה מימי ולא ידעתי. ועוד מה עשיתי?" השיבו החכם: "איסור מוקצה שזאת המטרייה שלקחת בידך היא מוקצה הרי ששה! ועוד יש בידך עוון שביעי כי זה בגד העלית שאתה לובש עליך בשביל הקור הוא צמר ותפור בחוטי פשתן וזה איסור כלאים". העם הארץ באיוולתו שאל בכעס: "מעולם לא ידעתי שיש כלאים גם בחוטי התפירה???" ענה לו החכם: "הרי שבע עבירות עשית מחסרון ידיעתך ובאת להוכיחני על האש מחמת מראה העשן שראית, וכי לא היה לדון בדעתך אולי יש חולה שיש בו סכנה או יולדת?"

כמה גדולים דברי חכמים ז"ל שאמרו ולא עם הארץ חסיד וגם אמרו אם ראית תלמיד חכם שחטא אל תהרהר אחריו. ויהיה פירושו בדרך הלצה אם ראית שחטא הדיינו נדמה לך שחטא אל תהרהר אחריו אפילו הרהור בעלמא כי בודאי יש לו תשובה להשיבך וינצחך ויביישך אשר על כן בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר.

א) אסור לאכול לפני מקרא מגילה אכילת קבע, בין בלילה ובין ביום. וכן הנשים לא יאכלו כלום עד אשר יגיעו הגברים ויקראו להם מגילה בבית (לכן לא יתמהמהו הגברים לאחר שסיימו מקרא מגילה). אך מותר לאכול אכילת ארעי לפני מקרא מגילה: פירות (כמה שרוצה), לחם פחות מכביצה (54 גרם), מזונות פחות מכביצה (54 גרם), שתייה: מים תה קפה וכו' (כמה שרוצה). המחמיר שלא לאכול כלום תבוא עליו ברכה. אמנם אם התענית קשה לו (כגון בקריאת הלילה), אין צורך להחמיר.

ב) על שליח הציבור ללמוד היטב את כללי מקרא מגילה. לכתחילה: יש לקרוא את המגילה בטעמיה. בדיעבד, אם אין מי שיודע לקרוא בטעמים, יקרא ללא טעמים. וכן אסור לשליח ציבור לדגל בקריאה אפילו על אות אחת.

ג) קודם קריאת המגילה יאמר שליח הציבור שהוא מכוון להוציא את הציבור ידי חובה ואף הם יתכוונו לצאת ידי"ח.

ד) יש שפותחים את המגילה כולה קודם קריאה ואח"כ מברכים וקוראים בעודה פתוחה, ויש שמברכים על המגילה בעודה גולה ומתחילים לקרוא, כך שבסוף הקריאה המגילה כולה פתוחה. ובסיום קריאת המגילה יגלול אותה מסופה לתחילתה, ורק אח"כ יברך ברכה אחרונה.

ה) צריך שכל הציבור ישמעו את המגילה כולה ולכן, אם שליח הציבור קורא במקום שעושים רעש רב (כגון שמכים כששומעים את המילה "המן" ימתין עד שסיימו הציבור להרעיש, ורק אז ימשיך לקרוא.

ו) ספרדי השומע מקרא מגילה משליח ציבור אשכנזי יוצא ידי חובה, וכן להפך.

ז) גם אם שליח הציבור בירך את הברכות כולן, יכול לחזור ולברך שוב, אם מוציא אחרים ידי חובה.

ח) שמיעה דרך רדיו: אין יוצאים ידי חובת מקרא מגילה אם שומעים אותה דרך הרדיו.

ט) שמיעת מגילה באמצעות מיקרופון: כשאלם בית הכנסת גדול מאוד ובא קהל רב לשמוע מקרא מגילה, ומשמיעים מקרא המגילה באמצעות מיקרופון, היושבים סמוך לשליח צבור ויכולים לשמוע גם אם לא היה מיקרופון – יוצאים ידי חובה. היושבים רחוק מהבעל קורא שמבלעדי המיקרופון לא היו יכולים לשמוע – לא יוצאים ידי חובתם. במקום שלא ניתן לשמוע את השליח ציבור אלא רק באמצעות מיקרופון – אין לקרוא כך את המגילה.

מנהגי פורים

מתלבשים בבגדי יום טוב; ישתדל לקנות לאשתו מתנה לשמחה בחג; מצווה לשמח את הקטנים בפורים במיני מתיקה ומעדנים; טוב ללמוד שעה אחת ביום פורים קודם הסעודה או תוך כד.

מותר להתחפש בפורים רק שלא ילבש גבר מלבוש אשה ולהפך, וטוב שגם ילד לא ילבש מלבוש ילדה ולהפך.

אסור לעשות "רב פורים" (היינו שמדברים בביקורת ובבדיחות על רבנים ומורים – עיין חזון עובדיה פורים עמ' רא).

לעילוי נשמת מרת שירן דבורה סוזן ז"ל בת ר' מנשה ונינה פייגה שיחיו, נלב"ע י"ג באדר התשס"ו, תנצב"ה